

- Sugalvoti žodį, prasidedantį tam tikru garsu.
- Prašykite vaiko sugalvoti kuo daugiau žodžių iš nurodytų garsų;
- Pasakyti pirmąjį, vėliau - paskutinį žodžio garsą;
- Sugrupuoti paveikslėlius pagal žodžių pirmąjį, paskutinį garsą, pagal skiemenų, raidžių skaičių;
- „Žodžių grandinė“- sugalvoti žodžius iš prieš tai pasakyto žodžio paskutinės raidės;
- Tarti žodžius ir nustatyti jų pirmąjį ir paskutinįjį garsą.
- Pasakyti trumpus žodelius (op, am, mū, aš, ša) ir prašyti išvardinti visus tų žodžių garsus.
- Pasakyti 3, 4, 5 garsų žodžius (kur, šoka, neša, karvė) ir prašyti išvardinti visus garsus.
- Sugrupuoti paveikslėlius pagal pirmą garsą.

Ar žinote, kad:

- 4-5 metų vaikai labiausiai jautrūs foneminės klausos formavimui.
- Per didelis triukšmas gali trukdyti skirti kalbos garsus (dėl savisaugos vaikas stengsis negirdėti jokių garsų) ir taip gali sulėtinti kalbos raidą ir foneminės klausos formavimąsi.

Foneminės klausos lavinimas

*Parengė: Klaipėdos „Gilijos“
pradinės mokyklos
specialioji pedagogė-logopedė
Rūta Šilinskė
2023*

Foneminė klausa padeda vaikui taisyklingai tarti žodžius, nepainioti panašių garsų kalboje, mokytis skaityti ir rašyti.

Foneminis suvokimas - vaiko gebėjimas skirti fonemas arba garsus žodyje. Pvz., p-b, k-g duslumą ir skardumą, i-y, u-ū ilgumą ir trumpumą, o-uo, è-ie siaurumą ir platumą bei kitus skambėjimo skirtumus. Vaikas, ateidamas į mokyklą jau turėtų skirti visas fonemas žodyje. Paklaustas, pvz., ar yra garsas a žodyje lapė, jis turėtų teisingai atsakyti.

Foneminės klausos lavinimo etapai:

1. **Nekalbinių (neverbalinių) garsų atpažinimo.** Gamtos, buitinių ir muzikinių garsų, gyvūnų ir žmonių balsų suvokimas.
2. **Kalbinių garsų skyrimas.** Vienodų raidžių, skiemenų skyrimas.
3. Panašiai skambančių skiemenų, žodžių skyrimo.
4. Fonemų diferencijavimo.
5. Skiemenų diferencijavimo.
6. Garsinės analizės.

Foneminės klausos lavinimo būdai:

- Sakykite skiemenų porą ir meskite vaikui kamuolį (žaislą): pa-ba, to-do, ku-gu, ta-da, tuo-to, su-sū, le-lė, si-sy ir pan. Vaikas turi pakartoti skiemenų porą ir mesti atgal.
- Sakykite garsų eilę, o vaikas turi suploti (pašokti ar pakelti ranką) išgirdęs nurodytą garsą. Iš pradžių sakyti nepanašius garsus, paskui - panašiai skambančius. Pvz.: Suplok, kai išgirsi **S**: a, l, **S**, v, ž, k, **S**, p, **S**, r, t, m, **S** z, ž, **S**, f, š, z, **S**, š, **S**, z, f, **S**.
- Sakykite skiemenų eilę, o vaikas turi suploti (pašokti ar pakelti ranką) išgirdęs nurodytą garsą. Pvz.: Suplok, kai išgirsi **S**: ta, bo, **SA**, lu, ko, ma, **SO**, ro, **SU** za, žo, **SO**, ša, fu, ku, **SU**, za, **SA**.
- Sakykite žodžių eilę, o vaikas turi suploti (pašokti ar pakelti

ranką) išgirdęs nurodytą garsą. Pvz.: Suplok, kai išgirsi **S**: batai, **SAGA**, kėdė, ratai, **SESĖ**, uoga, tėtė, lapė, **SAULĖ** žolė, zylė, **SALĖ**, šaka, **PASAKA**, knyga, mama, **KASA**.

- Sakyti trumpus skiemenis ir klausti vaiko, iš kokių garsų jie sudaryti, pvz.: *mū, aš, op, am* ir pan. Taip reikėtų žaisti su visais lietuvių kalbos balsiais ir priebalsiais.
- Žodžių skiemenavimas ir gebėjimas nustatyti tam tikro garso vietą žodyje (pradžioje, viduryje ar pabaigoje). Žodį galima skiemenuoti plojant: ma/ši/na. Vaikui nustatant, kurioje žodžio „mašina“ vietoje girdi garsą [š], jis turi atsakyti, kad žodžio viduryje.

